

новлення [8]. У зв'язку з тим, що діяльність педагога-наставника пов'язана насамперед із допомогою та педагогічною підтримкою особистості рефлексія має першочергове значення, оскільки для того, щоб правильно допомогти їй, наставник повинен аналізувати як свої дії, так і дії вихованця.

Підсумовуючи доходимо висновку, що розглянуті особистісний та акмеологічний підходи тісно перетинаються один одним і примножують ефект мультиплікативності в межах антропологічного підходу. Проте, в ході визначення сутності антропологічного підходу в педагогічному наставництві ми спостерігали взаємозв'язок і з культурологічним та аксіологічним підходами. Відтак, перспективу подальших досліджень убачаємо у визначенні ефекту мультиплікативності культурологічного й аксіологічного підходів.

Література:

1. Асадуллин Р.М. Антропологические основания педагогического образования [Текст] / Р.М.Асадуллин, В.Л.Бенин. – М.–Уфа РАО, Уральский гос.научно-образовательный центр, Башк.филиал; БГПУ, 2000. – 98 с.
2. Бим-Бад Б.М. Педагогическая антропология: [учебное пособие] / Б.М.Бим-Бад. – М. : УРАО, 1998. – 575 с.
3. Божович Л.И. Личность и ее формирование в детском возрасте / Л.И. - Божович. – М., 1968. – 464 с.
4. Кравцова Т.О. Теорія і практика вивчення дитини у реформаторській педагогії: навч. посібник. – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2007. – 147 с.
5. Курлянд З.Н. Основні підходи до формування професійно-педагогічної компетентності майбутніх учителів / З.Н.Курлянд // Виховання і культура: міжнар. науково-практ.журнал. – Одеса, 2007. – № 3-4 (13-14). – С. 5-8.
6. Меретукова З.К. Методология научного исследования и образования: [учеб. пособие для студентов, занимающихся НИР, и аспирантов] / З. К. Меретукова. – Майкоп : Изд-во АГУ, 2003. – 244 с.
7. Проблеми психолого-педагогічного супроводу підготовки фахівців у вищій школі: матер. Всеукр. науково-практ.семінару (22 грудня 2006 р.) – Одеса : СМІЛ, 2006. – 167 с.
8. Чернова К.М. Ідеї людиноцентризму у фаховій підготовці конкурентоспроможних менеджерів. – [Електронний текст] – Режим доступу: http://www.confcontact.com/20110531/pe2_chernova.htm.

МОВЛЕННЯ БАТЬКІВ ЯК ВЗІРЕЦЬ ПРАВИЛЬНОСТІ МОВЛЕНЬОВОГО РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНИКІВ

УДК. 373.

Жаровцева Т.Г.

У статті розглядається сутність і формування мовного спілкування як потенційної основи розвитку мовлення дітей, визначено принципи мовного спілкування дошкільників в сім'ї, роль дорослого в розвитку мовних здібностей дітей.

Ключові слова: мовне спілкування, мовні здібності, сім'я, сімейне виховання.

РЕЧЬ РОДИТЕЛЕЙ КАК ОБРАЗЕЦ ПРАВИЛЬНОСТИ РЕЧЕВОЙ РАЗВИТИЯ ДОШКОЛЬНИКОВ

Жаровцева Т.Г.

В статье рассматривается сущность и формирование речевого общения как потенциальной основы развития речи детей, определены принципы речевого общения дошкольников в семье, роль взрослого в развитии языковых способностей детей.

Ключевые слова: речевое общение, языковые способности, семья, семейное воспитание.

SPEAKING OF PARENTS AS A MODEL OF CORRECTNESS THE DEVELOPMENT OF SPEECH PRESCHOOLERS

Zharovtseva T.G.

This article discusses the nature and formation of verbal communication as a potential basis of children's speech, the principles of speech communication of preschool children in the family, the role of adults in the development of language abilities of children.

In communicating the need varies in content depending on the nature of superior child's adult. At each stage of development, the need for communication is constituted as an adult in such participation is necessary and sufficient to address the child basic, typical for his age problems.

Development of speech hearing allows the child to understand many words and learn the names of many subjects, but mastering them passive speech and proclamation of active words crucially depends on the degree of communication with adults. The more parents involved with children, the more they use educational games and draw the child's attention on the surrounding objects in detail told about them, the more new words and names remembers the child, and then develops his active vocabulary.

Keywords: verbal communication, language abilities, family, family education.

Постановка проблеми. У спілкуванні потреба змінюється за змістом залежно від характеру спільної діяльності дитини її дорослим. На кожному етапі розвитку потреба у спілкуванні розвивається як у такій участі дорослого, що необхідно і достатньо для вирішення дитиною основних, типових для його віку завдань.

Аналіз досліджень и публікацій. Сучасний стан проблеми педагогічної культури сім'ї розкривається в дослідженнях Методологічною основою нашого дослідження є теорії розвитку дитячої мови (А.М.Богуш О.С. Ушакова, Є.М. Струніна, Н.В. Гавриш), психолого-педагогічні дослідження особливостей мови (О.Н. Гвоздьов , Л.С. Виготський, Д.Б. Ельконін). (О.Аматьєва, А.Богуш, М.Вашуленко, В.Виноградов, Г. Винокур, С.Караман, Н.Кірта, Т.Котік, Н.Луцан, Т. Мельник, Л.Паламар, М. Пентиллок, Ю.Руденко, І.Хом "як, О.Хорошковська та ін.) і педагогів (А.Арушанова, Р.Боша, Г.Белякова, А.Зрожевська, Г. Кудріна, А. Максаков, Н.Насрулаєва, О.Савушкіна, О.Смірнова, Ф.Сохін, О. Струніна, О.Ушакова, Е.Федеравічене та ін.) Щодо розвитку усного мовлення дітей.

Виклад основного матеріалу. Невтручання в процес формування дитячої мови майже завжди тягне за собою відставання в розвитку. Мовні недоліки, які закріпилися в дитинстві, з великим трудом долаються в наступні роки. Розумна сім'я завжди намагається впливати на формування дитячої мови, починаючи з самих ранніх років життя. Дуже важливо, щоб дитина з раннього віку чув мова правильну, чітку, на прикладі якої формується його власна мова.

Відомо, що дитина вчиться говорити, наслідуючи дорослим, однак діти переймають не тільки вимова, але і недосконалість мови. Зовсім недоречно «підробка» під дитячу мову, яка нерідко гальмує розвиток мови. Особливо чітко треба вимовляти незнайомі, нові для дитини і довгі слова. Звертаючись безпосередньо до сина або дочки, ви спонукаєте їх відповідати, а вони мають можливість уважно прислухатися до вашої мови.

У дітей досить часто зустрічаються різні порушення мови, і деякі з них зумовлені неправильною промовою навколишніх. Батьки просто зобов'язані знати, яке величезне значення для дитини має мову дорослих, і як саме потрібно розмовляти з маленькими дітьми. Дорослі повинні говорити правильно, не спотворюючи слів, чітко вимовляючи кожен звук, не поспішати, не «з'їдати» складів та закінчень слів.

Умовно труднощі в спілкуванні у дитини викликаються двома причинами. Перша пов'язана з надмірним прагненням до лідерства. Дана якість не розвивається саме по собі. Зазвичай воно систематично і, природно, з благими цілями культивується батьками.

Такий стиль виховання в психології називають «кумир сім'ї». Дитині роблять постійну увагу, потурають його примхам і бажанням, йдуть у нього на поводу. Дитина дуже швидко звикає до такої взаємодії та починає вважати його єдино вірним. Приходячи в колектив однолітків, він починає вести себе так само, як і в родині. Це викликає у однолітків, з одного боку, здивування, а з іншого, провокує їх агресивну поведінку по відношенню до «маленького Наполеону». У підсумку дитини перестають приймати в ігри, він стає образливим і озлобленим. А дорослі щиро дивуються з приводу негативних змін у поведінці та характері дитини.

Другу причину можна пов'язати із зайвою соромливістю малюка. Якщо в першому випадку батьки поводяться надто м'яко, то батьків соромливих малят скоріше можна охарактеризувати як владних, авторитарних і не терплять заперечень. Ці батьки найбільше воліють крик, моральні приниження, тиск і т. п. Вони не допускають послаблень, пред'являючи дитині підвищені вимоги. Малюк не може впоратися з таким натиском, він не в змозі відкрито протистояти йому. Світ починає здаватися йому ворожим, як і люди, що живуть в ньому. І тоді приходиться вихід: кращий спосіб - це уникати контактів, а підтримку можна знайти в самому собі. Дитини починає лякати все нове і незвичне. У підсумку він може почати «тиху війну», роблячи все на зло дорослим.

Тому мова оточуючих дорослих повинна бути правильною, щоб не спровокувати появу у малюка тих чи інших дефектів. Практика показує, що правильну, красиву мову дитина повинна чути набагато частіше, ніж дефектну: читання йому вголос дитячих книг, слухання записи казок у виконанні професійних артистів, при спілкуванні уникати «сюсюкання».

Основні вимоги

1. Мова дорослого повинна бути правильною, виразною, слова повинні поєднуватися один з одним за формою і за змістом. Для маленької дитини дуже значуща інтонація. Бідність інтонації уповільнює розвиток мовлення. Дитина не знає, як треба говорити в тій чи іншій ситуації. Не розуміє інтонації оточуючих, він просто не навчився цьому! Це, в свою чергу, знижує здатність дитини пристосовуватися до ситуації, негативно впливає на розуміння слів і їх використання.

2. Потрібно стежити за ритмом своєї промови і гучністю голосу. Мова повинна бути не гучною і нешвидкий, але і не дуже повільною. Занадто гучна або швидка мова дуже скоро стомлює навіть дорослих.

3. Мова повинна бути чіткою і не багатослівною. Змазана і багатослівна мова важка для розуміння, втрачається сенс висловлювань. Така мова уповільнює формування у дитини реакції на звертання.

Перші три роки життя, коли діти в більшості випадків виховуються вдома, є вирішальними у розвитку мови. Вже з грудного віку малята прислухаються до звуків, спостерігають за рухами губ матері та батька, радіють, дізнаючись знайомі голоси. З самого першого дня вони вбирають в себе звуки мови, збирають і накопичують слова. Так поступово дитина розвиває свій пасивний запас слів, яким пізніше починає активно користуватися.

У наш час розвиток засобів масової інформації сильно скоротило спілкування один з одним у багатьох сім'ях. Однак навіть найкращі дитячі передачі або касети не можуть замінити спілкування батьків зі своїми дітьми. Воно було і залишається найважливішою умовою розвитку у дитини нормальної мови.

Вирішальну роль у становленні мови та використанні її дитиною відіграють фактори комунікативного характеру. Перша – міжіндивідуальна – функція мови не тільки генетично вихідна, але і засаднича у становленні мови. Дитина починає говорити тільки в ситуації спілкування і тільки на вимогу дорослого партнера. Перш за все це підтверджується практикою виховання дітей.

Все вищесказане визначає актуальність звернення до проблеми повноцінного сімейного спілкування дорослого з дитиною, яке призводить до активного становлення мовної функції, підвищення комунікативних характеристик.

Розрізняють декілька етапів розвитку потреби у спілкуванні дитини з дорослим:

1. Потреба в увазі та доброзичливості дорослого. Це достатня умова благополуччя дитини в першому півріччі життя.

2. Нужда в співробітництві або у співучасті дорослого. Такий зміст потреби в спілкуванні з'являється в дитини після заволодіння ним довільним хапанням.

3. Нужда в шанобливому ставленні дорослого. Вона виникає на тлі пізнавальної діяльності дітей, спрямованої на встановлення чуттєво не сприймаються взаємозв'язків у фізичному світі. Діти прагнуть до своєрідного «теоретичного» співпраці з дорослим, що виражається у спільному обговоренні явищ і подій предметного світу. Тільки розуміння дорослим важливості для дитини цих питань забезпечує таку співпрацю.

4. Потреба у взаєморозумінні і співпереживанні дорослого. Ця потреба виникає у зв'язку з інтересом дітей до світу людських взаємин і обумовлена

оволодінням дітьми правилами і нормами їх відносин. Дитина прагне домогтися спільності поглядів з дорослим. Це дозволить маляті використовувати їх як керівництво в своїх вчинках.

У ранньому віці у дітей виділяються чотири форми спілкування з дорослим: ситуативно-особистісне, ситуативно-ділове, внеситуативно-пізнавальне і внеситуативно-особистісне.

У кожній культурі відбувається успішна передача мови дітям, і існує безліч методів, за допомогою яких батьки полегшують своїй дитині завдання оволодіння їм. Батьки часто говорять від імені дітей, виражаючи їх потреби та бажання, коментуючи їх дії на правильному рідною мовою. Мова дитини розвивається, головним чином, завдяки щоденному спілкуванню з дорослими, які прагнуть до обміну інформацією, тобто хочуть зрозуміти і бути понятими. Однак у питанні про те, як саме мова батьків пов'язана з розвитком мови їх дитини, немає достатньої ясності. Індивідуальні відмінності у розвитку мови у дітей до деякої міри обумовлені генетично, а також схильні до впливу середовища. Наприклад, мовленнєвий розвиток близнюків, як правило, йде більш повільними темпами, що може обумовлюватися генетикою. Але, крім того, можливо, впливає і те, що їм дістається значно менше вербальних сигналів, ніж іншим дітям, тоді як матерям близнят доводиться ділити свою увагу між ними. Крім того, іноді близнюки спілкуються один з одним, використовуючи «примітивний» мову власного винаходу.

Коли батьки розмовляють зі своїми дітьми, вони передають їм щось набагато більше, ніж просто слова, речення та правила синтаксису. Вони демонструють їм, як потрібно виражати свої думки і обмінюватися ідеями з іншими людьми. Батьки знайомлять дитину з категоріями і символами, вчать його тому, як переводити складний світ в уявлення і слова. Ці концептуальні засоби є для дитини тими підтримуючими конструкціями, які він використовує для розуміння світу і вираження власного місця в ньому.

Дослідження показали, що читання книжок з картинками також полегшує дитині оволодіння мовою. Особливо корисним читання виявляється, якщо батьки задають дітям відкриті питання, що заохочують їх придумати розвиток якої-небудь історії, і належним чином реагують на спроби дитини відповісти на ці питання.

На закінчення хотілося б звернути увагу батьків на власну мову. Розмовляти з дитиною треба неквапливо, чітко вимовляючи всі слова, чітко відокремлюючи їх один від одного паузою. Слід зазначити, що сприйняття дітьми мови дорослого не можна розглядати тільки як пасивний процес, тому дитина, слухаючи промову, повинна зрозуміти зміст сказаного, мовчки осмислити отриману мовну інформацію. Розмовляти з сином або дочкою потрібно ласкаво, весело, викликаючи відповідні позитивні емоції. Вірші, потешки читайте виразно, міняючи інтонації в залежності від їх змісту, чітко імітувати голоси тварин, якщо вони зустрічаються в тексті. При байдужій, монотонній розмові, невизначеному читанні зазвичай веселих, радісних «потешек», віршів, малюк буде байдуже ставитися до всього, про що йому говорить батько, у нього не буде бажання слухати наслідувати дорослому, відповідати на питання.

Висновки. Розвиток мовного слуху дозволяє дитині розуміти велику кількість слів і дізнаватися назви багатьох предметів, але засвоєння їм пасив-

ної промови і проголошення активних слів вирішальною мірою залежить від ступеня спілкування з дорослим. Чим більше батьки займаються з дітьми, чим більше розвиваючих ігор вони використовують, а також звертають увагу дитини на навколишні предмети, докладно розповідають про них, тим більше нових слів і назв запам'ятовує дитина, а відтак розвивається його активний словниковий запас.

Література

1. Богущ А.М., Березовська Л.І. Творче самовираження дошкільників у художньо-мовленнєвій діяльності : Монографія. – Одеса : М.П.Черкасов, 2008. – 203 с.

2. Исенина Е.И. Аспекты влияния познания другого и себя на развитии диалога у детей // Развитие речи детей и обучение языкам. – М., 1989. – С. 46-47.

3. Карпова С.Н., Труве Э.И. Психология речевого развития ребенка // С.Н. Карпова, Э.И. Труве. – Ростов-на-Дону, 2007.

4. Менг К. Коммуникативно-речевая деятельность старших дошкольников и ситуативной обусловленности (компоненты и градации) // К. Менг. – М., 1984. – С. 241-259.

5. Томилина Г.А. К анализу развития языковых форм общения ребенка в раннем онтогенезе // Г.А. Томилина // Социально-психологические и лингвистические характеристики форм общения и развития между людьми. – Л., 1970. – С.162-163.

6. Ушакова О.С. Развитие связной речи // О.С. Ушакова // Психолого-педагогические вопросы развития речи в детском саду // Под ред. Ф.А. Сохина и О.С. Ушаковой. – М., 1987.